

Stařena, tančící tehdy, teď stojí, ač zpívala dříve,
nyní jen mlčí, neb požívá zákona, který jí křivdí.
Rohaté Korutansko, jen málo ti přináším darů
za takového krále, jež bez zákona nám takto
posíláš. Vévodou tvým, jak vzpomínáš, býval a také
hrabětem v Tyrolích byl. Teď z vlastních odešel krajin,
aby se králem stal. Sic zaměnil místo, leč nikdy
nezměnil mysl svou; jak dřív má smýšlení stejné,
jakož to dokonale i slova básníka značí,

který pravil:

„Ti, kdož se přes moře plaví, jen podnebí mění, ne mysl.“^{24/};

O ostatních pak jeho činech, a jak pod tímto
Jindřichem, vévodou korutanským, upadlo
království České skoro do nejhorší zkázy
a jak paní Anna, jeho manželka, zemřela
bezdětná v Korutanech léta Páně 1313^{25/}, vy-

kládá se úplněji a obšírněji v následujících
kapitolách.

^{24/} Horatius Epist. I, 11, 27.

^{25/} O smrti královny Anny (13. února 1313) se už kroni-
kář později nezmiňuje.

ZAJETÍ JINDŘICHA Z LIPÉ
A JINÝCH PÁNŮ V SEDLCI
KUTNOHORSKÝMI
LÉTA PÁNĚ 1309

● LXXXVII

„Stoupá-li do výše nízký, pak nic není tvrdšího nad něj,^{1/}
nic však netrvá méně, neb brzy se bolestně zřítí.
Vniveč se náhlá pocta zas obrátí, ježto se nikdy
toho, kdo povznesen byl, nit nezdlouží, nýbrž se zkrátí,
neboť Štěstěny kolo se mění jako tvář luny.^{2/}
Tohle ti ukáže jasně i některých horníků zpupná
mysl: a pomocí jich to bezpečně dokázat můžeš.

Neboť byl v Kutné Hoře rozsáhlý rod Rut-
hardovců, odvozující svůj původ od jakéhosi
horníka Rutharda, z kteréhož příbuzenstva
pocházející někteří, které bych mohl jme-
novati, kdybych chtěl, zapomínali na svůj stav,
překračovali proto zpupnými mravy meze
horníků a měšťanů, a nepokládali se za menší
než páni. Ti totiž, protože měli nad sebou
králem Jindřicha, vévodu korutanského, je-
hož zákonů a nařízení však nedbali, počali
si tedy jako žáby v řece pod králem klac-
kem^{3/} s bujným duchem drze vésti, a protože

byl nadbytek bohatství, jal se duch značně
zpupný, bázně neznalý, nýbrž chtivý světské
hodnosti nesmyslně jednati k své záhubě.

A proto si tito se svými přívrženci zvolili
farizejskou radu a říkali: „Nikterak se nebo-
jíme krále, kterého máme, a kdyby nám
nepřekáželi někteří šlechticové království,
obrátili bychom veškerý zisk v našich horách
k svému prospěchu. Pročež kdybychom
uvrhli takové pány do svých okovů, drželi
bychom s dětmi svými takřka stálým dědic-
tím všechny důchody z dolů čím svobodně-

ji, s tím větším ziskem.“ K této radě pak dali souhlas a návod k vynalézavosti pražští měšťané Peregrin Puš^{4/}, Jakub, syn Volfinův^{5/}, a Mikuláš Thusintmark^{6/} a zatemnění chmurou zpupnosti nikterak nepředvídali, co z toho může vzejít. Poddávali se totiž prudkému náporu mysli, napřed promyslili začátek, nikoli konec, a protože se ohlíželi na málo věcí, nejen snadno oznámili, nýbrž ještě snadněji připustili vykonati jakoukoli zločinou věc.

Tu léta Páně 1309 v měsíci březnu^{7/} vypadli v první hodině denní Peregrin Puš, Mikuláš, Konrád a Albrecht, syn Ruthardův, s velikým množstvím ozbrojeného lidu z Kutné Hory, vtrhli zpupně do kláštera Sedleckého a zajali tam v domě hostů ještě ve spánku Jindřicha z Lipé, komorníka^{8/} království Českého, Jana z Vartemberka a Jana z Klingenberka^{9/} ze Švábska, muže statečného, a zabili Jana, rychtáře z Kutné Hory, a ty zajaté pány hned odvedli na hrad Lidici.^{10/} Veliké násilí také spáchali onoho dne Kutnohorští v klášteře Sedleckém, vylámali dveře a tu onde hledali Volframa, měšťana

pražského, a jiné, které nenáviděli. Jsem svědkem této věci, protože já sám jsem viděl ne bez bolesti takový útok.

Téhož dne zajali v Praze Jakub, měšťan pražský, a Mikuláš Thusintmark se svými přívrženci Petra^{11/}, kancléře království Českého, Rajmunda z Lichtemburka^{12/} a Heinmana, syna Heinmana z Dubé^{13/}, a v poutech je uvěznil. Tak tedy měšťané i Kutnohorští jásají jako vítězové, když dobyli kořisti, do výše vystrkují rohy pýchy, ale nevědí, že „se skrývá had v trávě“.^{14/} Neboť nedlouho potom začnou se ze semene důvtipné rady Kutnohorští a pražští měšťané rozcházet i sváriti a nastanou rozličná jednání a oni páni, kteří byli zajati, jsou vysvobozeni z vazby. Od oné pak hodiny svého osvobození stali se Jindřich z Lipé a Jan z Vartemberka více než předtím slavnými a mocnými, ti však, kteří se chlubili množstvím bohatství a výši své zpupnosti, tak upadli do propasti ponížení, že se neodvažují povstati, a nyní ještě jsou rozptýleni po všech krajích, ale ti, kteří zůstávají, nemají prvotní slávy.

následujících

(313) se už kroni-

Zálibu nemám v té válce, když na lavici se snaží
vystoupit stolička nízká; nic za tím nejde než škoda,
jestliže prostý měšťan neb člověk všeliký ruce
vztahuje po věcech silných a takovou váhu si zpupně
pro sebe žádá, že brzy ji jenom s obtíží snáší.
Ten ať se nediví pak, že chudobou postižen bude,
ten ať se nediví pak, že ucítí údery hole,
ten ať se nediví pak, že za hlupce pokládán bude.
Nechat se poučit dá, kdo přeje si uniknout zkáze:
příliš ať povýšen není, když šťastný osud se na něj
usmívá: brzy se totiž ta šťastná náhoda zavře,
prchajíc od poctěného. Tak jestli tě náhodou vzhůru
povznáší moc, jen pamětliv buď, že veškera hodnost
rychle svou dráhu krátí a moc se měnívá v malou,
neboť Štěstěna denně jen kolísá, stále se měníc.

: duch značně
chtivý světské
vé záhubě.

vrženci zvolili
terak se nebo-
a kdyby nám
vé království,
našich horách
ž kdybychom
okovů, drželi
stálým dědic-
čím svobodně-

^{1/} Claudian In Eutrop. I, 181. Srv. k tomu i Šusta, Počátky lucemburské 2, 20, pozn. č. 1.

^{2/} Srv. kap. CXXVI., pozn. č. 2.

^{3/} Narážka na Phaetrovu bajku I, 2 (o žabách, kterým Jupiter na jejich žádost o krále hodil kus dřeva, jehož si pak nevážíly).

^{4/} O něm v kap. LXXXVI, pozn. č. 15.

^{5/} Z rodu Velflovců čili od Věže, srv. i kap. XCIII.

^{6/} O něm v kap. LXXXVI, pozn. č. 7.

^{7/} Přesto, že Petr níže uvádí, že byl svědkem tohoto přepadení, není jeho datování správné; podle jiných pramenů se to stalo 15. února. Srv. Šusta, Počátky Lucemburské 2, 16, pozn. č. 1, a ČD II, 2, 33, pozn. č. 1.

^{8/} Jindřich z Lipé byl tehdy podkomořím; komorníkem byl Jindřich z Rožmberka.

^{9/} Jan z Klingenberka pocházel z Německa, ale v Čechách zdomácněl.

^{10/} Lidice, podle Tomka u Buštěhradu, podle Šusty (ČD II, 2, str. 34, pozn. č. 1) nejpravděpodobněji Litice u Potštejna, asi vlastnictví Peregrina Puše.

^{11/} O něm v kap. LXXIV, pozn. č. 4.

^{12/} Rajmund z Lichtemburka, jedna z předních hlav tehdejších českých feudálů, do r. 1308 podkomořím. Viz o něm v poznámkách vzadu i ke kap. LXXXVI.

^{13/} Byl to Hynek Žák z Dubé, syn Hynka z Dubé, nejvyššího purkrabího.

^{14/} Vergilius, Buc. 3, 93.